

Angerlarsimaffik Isikkivik
Darngup Aqq. 10
3911 Sisimiut

18. december 2025

All. nr./notatnr.:
2024-900-0003-4
Sull./sagsbeh.: HB/LH

Inspektionsrapport for inspektion af ikke-sikret afdeling på Angerlarsimaffik Isikkivik

1. Indledning

Den 11. og 12. september 2024 gennemførte et inspektionshold fra Ombudsmanden for Inatsisartut en varslet inspektion af Angerlarsimaffik Isikkivik (herafter Isikkivik) i Sisimiut. Inspektionen blev gennemført som led i embedets generelle virksomhed og således ikke på baggrund af en konkret klage.

Jeg henviser til rapportens bilag med oplysning om retsgrundlaget for inspektionen.

I tilknytning til inspektionen af den ikke-sikrede afdeling blev der gennemført en OPCAT-inspektion af den sikrede afdeling, som behandles i en særskilt inspektionsrapport.

Inspektionsholdet bestod af ombudsmand Gedion Jeremiassen, specialkonsulent Henrik Bach, fuldmægtig Luna Hansen og cheftolk Karoline Lyberth fra ombudsmandsembedet. Derudover deltog overlæge Karin Meyer fra Dansk institut mod tortur (DIGNITY) og national chef Pernille Boye Koch fra Institut for menneskerettigheder.

Kontorchef Nivikka Witjes fra Socialstyrelsens Døgn- og Visitationsafdelingen overværede en del af inspektionen.

Det er ikke alle emner, der blev drøftet under inspektionen, der er medtaget i denne rapport.

Isikkivik og Socialstyrelsen har haft lejlighed til at fremkomme med bemærkninger til en foreløbig udgave af denne rapport.

Ved e-mail af 9. oktober 2025 modtog jeg bemærkninger fra Socialstyrelsen. Bemærkningerne er i fornødent omfang indarbejdet i rapporten.

2. Forberedelse og gennemførelse af inspektionen

Isikkivik blev den 2. maj 2024 varslet telefonisk om den kommende inspektion og modtog ved brev af 12. august 2024 yderligere oplysninger om inspektionen. Samtidig anmodede jeg Isikkivik om at orientere samtlige medarbejdere, beboere og pårørende om den kommende inspektion og muligheden for at tale med inspektionsholdet.

Socialstyrelsen blev ved e-mail af 12. august 2024 orienteret om den kommende inspektion. Jeg tilbød samtidig, at Socialstyrelsen kunne deltage som observatør i en nærmere aftalt del af inspektionen, og anmodede om at blive orienteret, hvis Socialstyrelsen ønskede dette.

Forud for inspektionen modtog jeg forskelligt skriftligt materiale fra Isikkivik om institutionen og beboerne.

Under inspektionen talte inspektionsholdet med ledelsen for Isikkivik, som var repræsenteret ved den fungerende forstander, afdelingsleder for sikret afdeling samt souschef for ikke-sikret afdeling. Derudover talte inspektionsholdet enkeltvist med 7 medarbejdere, 3 beboere og 2 pårørende.

Inspektionsholdet besigtigede endvidere Isikkiviks lokaler.

3. Generelt om Isikkivik

Isikkivik er en selvstyrejet døgninstitution for børn og unge i Sisimiut.

Isikkivik består af en sikret og ikke-sikret afdeling, som ligger i hver deres ende af en etplans bygning med en fælles indgang. Hver afdeling består af et fælles køkken, spisestue og opholdsstue, et kontorlokale til medarbejderne, samt toilet- og bedefaciliteter opdelt efter køn. Alle beboere har egne værelser. På sikret afdeling er der et træningslokale med dertilhørende træningsredskaber samt en indhegnet udendørs aktivitetsgård med direkte udgang fra sikret afdeling, der tillader de anbragte at udøve udendørs aktiviteter.

Derudover er der en særskilt bygning i tilknytning til institutionen, hvor der er et aktivitetslokale til beboere, kontorlokaler og mødelokale. Institutionen var på besøgstidspunktet ved at etablere et hobbyværksted til beboerne i en yderligere bygning på arealet.

Målgruppen for sikret afdeling er børn og unge i alderen 12 til og med det 17. år. På sikret afdeling kan anbringelse af et barn ske ifølge inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn med senere ændringer (herefter omtalt som socialt anbragt) og anbringelse efter retsplejeloven og kriminallovens bestemmelser herom (herefter omtalt som retligt anbragt).

For ikke-sikret afdeling er målgruppen børn og unge i alderen 8-18 år, samt efterværn for unge i alderen 18-23 år.

Målgruppen er i øvrigt karakteriseret ved følgende udfordringer:

- Opvækst i socialt belastede miljøer med manglende struktur, svigt og overgreb
- Adfærdsvanskeligheder, herunder udadreagerende, grænseoverskridende og krænkende adfærd
- Tilknytningsforstyrrelser
- Sociale, følelsesmæssige og psykiske vanskeligheder
- Stort forbrug og misbrug af rusmidler
- Manglende søvn og omvendt døgnrytme
- Kriminalitetstruede

- Dårlige erfaringer med skolen og faglige udfordringer
- Behov for omsorg, struktur, stabil voksenkontakt og behandling

Fælles for målgruppen er, at den har behov for socialpædagogisk støtte og undertiden psykologisk og/eller psykiatrisk behandling i et beskyttet miljø.

Institutionen er normeret til 10 beboere, hvoraf der er plads til 4 på sikret afdeling og 6 på ikke-sikret afdeling.

Der var under inspektionen 6 beboere på Isikkivik, herudover 1 beboer der pt. ikke opholdt sig på institutionen. Ud af det samlede antal beboere på Isikkivik boede 5 beboere på ikke-sikret afdeling og 1 beboer var anbragt på sikret afdeling.

Der var på tidspunktet for inspektionen 25 medarbejdere på institutionen fordelt på de to afdelinger inklusive ledelsen. Efter inspektionen har Socialstyrelsen udpeget en ny fungerende forstander.

4. Ombudsmandens overordnede vurdering

Det er mit overordnede indtryk, at ledelsen og medarbejderne på Isikkivik forsøger at gøre deres bedste for at skabe trygge og hensigtsmæssige rammer for beboerne, og at medarbejderne gerne går udover, hvad der forventes af dem for at sikre beboernes trivsel.

Det er endvidere mit indtryk, at institutionen fremadrettet vil have mere fokus på magtanvendelse, herunder gennemgang af magtanvendelsesloven ved personalemøder.

Det er mit indtryk, at afdelingerne er søgt hyggeligt og hjemligt indrettet.

Beboerne, som inspektionsholdet talte med, gav overordnede udtryk for, at de var tilfredse med at bo på institutionen, men at de ønskede et tættere bånd til personalet.

En række forhold giver mig anledning til bemærkninger. Disse gennemgås nedenfor under pkt. 5-12.

5. Handleplaner og behandlingsplaner

Forud for inspektionen modtog jeg fra Isikkivik en oversigt over datoer for handleplaner udarbejdet til beboerne på ikke-sikret afdeling, som institutionen havde modtaget fra beboernes hjemkommuner.

Det fremgik af denne oversigt, at handleplanerne for 4 af de i alt 6 beboere på afdelingen, imidlertid var mere end et år gamle, og i nogle tilfælde, var der ikke udarbejdet handleplaner.

Under inspektionen oplyste ledelsen for Isikkivik, at ledelsen jævnligt rykker kommunerne for opdaterede handleplaner, men at Isikkivik nærmest konsekvent ikke får tilsendt opdaterede handleplaner for de unge på trods af de afsendte erindringsskrivelser.

Socialstyrelsens repræsentant oplyste under inspektionen, at manglende opdaterede handleplaner er et generelt problem, som gør sig gældende for døgninstitutionerne.

Efter § 47, stk. 1, i inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn med senere ændringer skal kommunalbestyrelsen sikre, at handleplanen revideres mindst 1 gang årligt.

Jeg har gjort de ansvarlige kommuner opmærksom på forholdet.

6. Forskellig forståelse af magtanvendelseslovens regler

6.1. Under inspektionen oplyste ledelsen, at det under tidligere ledelse havde været praktiseret således, at institutionens yderdøre kunne aflåses om natten,

men at beboerne ikke kunne holdes tilbage, såfremt beboerne ønskede at forlade institutionen.

Inspektionsholdet forstod, at medarbejderen lod børnene forlade institutionen, idet medarbejderne var bange for at blive afskediget, såfremt medarbejderne nægtede beboerne mulighed for at forlade institutionen.

Socialstyrelsens repræsentant oplyste under inspektionen, at misforståelsen skyldes forskelligartet og modstridende udmeldinger og vejledning fra den daværende fagjurist fra ressortmyndigheden, som har resulteret i en uklar rådgivning og vejledning om forståelsen af loven, hvilket betød, at døgninstitutionerne havde svært ved at navigere i, hvilke beføjelser medarbejderne på døgninstitutionerne havde, når beboere ønskede at forlade institutionen om natten.

Inspektionsholdet forstod, at beboerne i større omfang end tidligere havde forladt institutionen om natten uden at personalet så sig i stand til at gøre noget ved det. Den manglende nattesøvn medførte, at beboerne havde en skæv døgnrytme, og at personalet havde sværere ved at arbejde pædagogisk med beboerne i løbet af dagen.

6.2. Jeg finder det grundlæggende positivt, at medarbejderne på ikke-sikret afdeling generelt er meget tilbageholdende med at anvende magt over for de anbragte i form af tilbageholdelse af de anbragte unge.

Jeg henviser til § 1 i inatsisartutlov nr. 8 af 20. juni 2022 om magtanvendelse inden for det sociale område med senere ændring (herefter magtanvendelsesloven), hvorefter magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand og skal begrænses til det absolut nødvendige og stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed.

Jeg finder det imidlertid uheldigt, hvis denne tilbageholdenhed hviler på en usikkerhed om, hvordan reglerne nærmere skal forstås, og i praksis resulterer i handlingslammelse blandt medarbejderne i situationer, hvor en anbragt beboer vil forlade institutionen om natten.

Jeg henviser til § 6, stk. 2, i såvel den gældende som tidligere gældende magtanvendelseslov, hvoraf det fremgår, at der på døgninstitutioner kan ske aflåsning af yderdøre om natten.

Det følger endvidere af "Vejledning til inatsisartutlov om magtanvendelse inden for det sociale område – om børn" (herefter vejledning til magtanvendelsesloven), som er udarbejdet af Departement for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender og udgivet den 15. oktober 2024, under pkt. 21 bl.a. følgende:

"Ifølge magtanvendelseslovens §6, stk. 2, kan der på ikke-sikrede døgninstitutioner ske aflåsning af afdelingen om natten og undtagelsesvist i kortere perioder om dagen.

Aflåsning af en afdeling betyder, at yderdøre og vinduer kan låses, således at børn og unge ikke forlader døgninstitutionen i det tidsrum, hvor afdelingen er aflåst. Det kan f.eks. være i situationer, hvor man er bekymret for, at mindre børn eller børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne kan finde på at forlade afdelingen om natten.

Aflåsning af afdelingen om dagen kan kun ske undtagelsesvist og i kortere perioder. Det kan f.eks. undtagelsesvist være i særlige situationer, hvor det er afgørende, at børn og unge ikke forlader afdelingen i kortere perioder om dagen.

Børn og unge, der opholder sig uden for den aflåste afdeling, skal altid have mulighed for at komme ind på afdelingen. En afdeling der aflåses, skal være godkendt af bl.a. brandvæsenet af hensyn til mulighederne for at komme ud i tilfælde af brand."

Det følger af lovbemærkningerne til magtanvendelseslovens § 6, stk. 2, at:

"Bestemmelsen er indført for at beskytte børn anbragt på en døgninstitution mod, at personer kommer ind på institutionen om natten og ikke for at sikre, at børnene ikke forvilder sig ud.

Derudover vil der være mulighed for at holde døre aflåst i kortere perioder i løbet af dagen, hvor det, ligesom i almindelige private hjem, er at foretrække for at holde uvedkommende ude. Det skal dog være muligt for de anbragte børn at låse døren op, hvis de ønsker at komme ud.

Bestemmelsen er udformet i forhold til, at almindelige hjem er aflåst om natten og til tider i løbet af dagen. Det er vigtigt, at aflåsningen sker af hensyn til at holde folk ude, samt sikre at børn ikke forvilder sig ud, f.eks. om natten.

Det skal altid være muligt at åbne dørene, det er dermed ikke tilladt at foretage egentlig aflåsning af døgninstitutioner for børn, medmindre det omhandler sikrede afdelinger."

Socialstyrelsen har i e-mail af 9. oktober 2025 som svar til udkast til inspektionsrapport bl.a. oplyst, at Socialstyrelsen vil bringe dette videre til det ansvarlige departement og se på, om der kan udarbejdes en håndbog til personalet på døgnområdet, der skal sikre en forståelig og tydelig vejledning i magtanvendelsesloven.

Socialstyrelsen har derudover oplyst, at den fungerende forstander sikrer, at alle ansatte løbende modtager undervisning i magtanvendelseslovgivningen og at der indarbejdes en fast procedure for nyansatte, der sikrer, at nye medarbejdere har modtaget og forstået lovgivningen og praksis på Isikkivik.

Jeg har i den forbindelse noteret mig det af Socialstyrelsen oplyste om, at misforståelsen skyldes forskelligartet og modstridende udmeldinger og vejledning fra den daværende fagjurist og ressortmyndigheden. Forholdet omtales ikke yderligere i denne rapport.

7. Udarbejdelse af en arbejdspladsvurdering

7.1. Under inspektionen oplyste den fungerende forstander, at der ikke forelå en arbejdspladsvurdering. Den fungerende forstander oplyste i den forbindelse, at Isikkivik havde anmodet eksterne konsulenter om at bistå Isikkivik i forbindelse med udarbejdelse af en ny arbejdspladsvurdering, men at arbejdet ikke var blevet fuldført.

Socialstyrelsens repræsentant oplyste i den forbindelse, at flere institutioner havde en praksis om at lade sig bistå af eksterne konsulenter ved udarbejdelse af arbejdspladsvurdering med tilhørende handleplaner.

På inspektionstidspunktet forelå der en handleplan for udarbejdelse af en arbejdspladsvurdering, men der forelå ikke en endelig arbejdspladsvurdering, idet Isikkivik afventede eksterne konsulenter.

7.2. Under inspektionen blev det oplyst, at samarbejdet mellem medarbejderne og afdelingslederen på ikke-sikret afdeling ikke havde fungeret optimalt i en længere periode.

Inspektionsholdet forstod, at medarbejderne og afdelingslederen havde forskellige opfattelser af, hvilken pædagogisk tilgang, der skulle anvendes over for børnene. De forskellige pædagogiske tilgange medførte en generel uro i medarbejdergruppen.

Uenigheden mellem medarbejderne og afdelingslederen påvirkede efter inspektionsholdets forståelse arbejdsmiljøet på afdelingen, ligesom dette påvirkede børnene på afdelingen.

Socialstyrelsen har i e-mail af 9. oktober 2025 som svar til udkast til inspektionsrapport bl.a. oplyst, at den nye fungerende forstander i samarbejde med Socialstyrelsen sikrer, at der bliver udarbejdet en arbejdspladsvurdering indenfor den nærmeste fremtid.

7.3. En arbejdsgiver skal sørge for, at der udarbejdes en skriftlig arbejdspladsvurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen. Det fremgår af § 11 a, stk. 1, 1. pkt., i lov om arbejdsmiljø i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1048 af 26. oktober 2005 med senere ændringer.

Det fremgår endvidere af § 11 a, stk. 1, 3. pkt., at en arbejdspladsvurdering skal revideres senest hvert tredje år.

Jeg henstiller, at Isikkivik færdiggør udarbejdelsen af en arbejdspladsvurdering i overensstemmelse med § 11 a, stk. 1, i lov om arbejdsmiljø i Grønland.

8. Husorden

8.1. Forud for inspektion anmodede jeg om at modtage institutionens husregler, som jeg efterfølgende modtog. Husreglerne for ikke-sikret afdeling er senest opdateret i august 2024.

Det er mit indtryk efter samtale med beboerne, at beboerne ved ankomst til institutionen bliver gjort opmærksom på husreglerne, at de kan findes i fællesområdet eller hos personalet, og at beboerne i langt de fleste tilfælde får udleveret deres eget eksemplar.

8.2. Telefon

8.2.1. Af husorden for ikke-sikret afdeling fremgår følgende af punktet om telefonering på side 11:

- "- Man må kun ringe mellem kl. 16.00-17.00 og 19.00 – 21.00
- Må ringe ud 1 gang om dagen i 5 minutter. Men kan være længere om højst nødvendigt.
- Hvis det ikke er højst nødvendigt, så kan man ikke ringe om natten."

8.2.2. Det følger af § 6, stk. 1, og stk. 2, i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 50 af 31. august 2021 om oprettelse og drift af døgninstitutioner for børn, at en døgninstitution for børn kan fastsætte husregler, som skal være tilpasset døgninstitutionens formål og pædagogiske sigte og må ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for den daglige drift. Der må således ikke ske en uforholdsmæssig begrænsning i de anbragte børn og unges rettigheder.

Efter magtanvendelsesloven § 18, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen i hjemkommunen træffe afgørelse om, at der uden rettens afgørelse kan ske magtanvendelse i form af kontrol med telefonsamtaler med nærmere angivne personer uden for institutionen i en bestemt periode, hvis det er nødvendigt af hensyn til barnets sundhed og udvikling.

I lovbemærkningerne til magtanvendelseslovens § 18 er det anført, at institutionen eller opholdsstedet ikke selv kan indføre husregler, der kontrollerer barnets mulighed for kontakt med omverdenen, og at kontrol kun kan ske på baggrund af en afgørelse fra kommunalbestyrelsen i barnets hjemkommune.

Det følger endvidere af vejledning til magtanvendelsesloven under pkt. 16 bl.a. følgende:

"[...]

Det gælder dog, at de regler, der fastsættes, og de handlinger der udføres på baggrund heraf, ikke må indsnævre den personlige frihed uforholdsmæssigt eller på anden måde være byrdefulde, jf. proportionalitetsprincippet, jf. vejledningens punkt 5. Husreglerne kan således ikke omfatte reguleringer, der griber ind i de grundlovsregulerede frihedsrettigheder. Indgreb i [...] brev- og telefonkontrol, fiksering, urinprøver, fysisk magt-anvendelse m.v. kræver, at anbringelsesstedet har særlig lovhjemmel til at foretage sådanne indgreb, og sådanne indgreb kan derfor ikke begrundes ud fra anstaltsforholdet.

[...]

Regler for børnenes og de unges adgang til mobiltelefon kan fastsættes i forhold til anbringelsesstedets formål. Der kan således udformes regler om, hvornår børnene og de unge ikke må have mobiltelefonen på sig, f.eks. i skoletiden og under måltider, da dette vil være forstyrrende for undervisningen og fællesskabet. Derudover kan det f.eks. besluttes, at mobiltelefonerne skal afleveres til natten for hermed at sikre, at børnene og de unge får deres nattesøvn. Det kan også af hensyn til fællesskabet være nødvendigt at lave en regel om, at al samtale i mobiltelefon ikke må foregå i fællesrum, men skal ske på børnenes og de unges værelser. Der skal således være saglige grunde til husregler, der indskrænker adgangen til mobiltelefonen.

Et anbringelsessted kan imidlertid ikke fastsætte regler, der helt afskærer adgangen til mobiltelefon. Det er alene kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, der for en bestemt periode kan træffe afgørelse om at afbryde f.eks. mail eller telefonforbindelsen mellem forældrene eller netværket og barnet eller den unge, eller politiet, der er hensyn til tilbageholdelsens øjemed kan modsætte sig, at barnet eller den unge i tilbageholdelsessurrogat på en sikret afdeling, fører telefonsamtaler eller anden kommunikation."

Under pkt. 23 i vejledningen er det anført, at døgninstitutioner ikke har lovhjemmel til at træffe afgørelse om at fratage børn og unge deres mobiltelefon eller nægte dem adgang til internettet m.v.

Det almindelige legalitetsprincip indebærer at offentlige myndigheder skal have hjemmel i lov eller anden anerkendt retskilde.

Det giver mig ikke anledning til bemærkninger, at institutionen i husreglerne har fastsat tidspunkter for, hvornår beboerne kan anvende deres mobiltelefoner. Imidlertid finder jeg det problematisk, at institutionen i husreglerne har fastsat, at beboerne kun må ringe ud en gang om dagen i 5 minutter.

Det er min vurdering, at Isikkivik indskrænker beboernes mulighed for at have kontakt med omverdenen ved at fastsætte en grænse på ét dagligt opkald af højst fem minutters varighed.

Socialstyrelsen har i e-mail af 9. oktober 2025 som svar til udkast til inspektionsrapport bl.a. oplyst, at den fungerende forstander har foretaget ændringer i husregler ang. fastsat tidspunkt for at ringe samt besøgskontrol for beboere i efterværn.

Jeg har noteret mig det af Socialstyrelsen oplyste om, at den fungerende forstander har foretaget ændringer i husreglerne. Jeg foretager mig herefter ikke yderligere.

8.3 Besøg

8.3.1. I husordenen er der på side 11, under punktet om besøgstider bl.a. anført følgende:

”Personer over 18 år må ikke komme på besøg med mindre de er familiemedlemmer.”

Som ovenfor anfør i pkt. 8.2 indebærer det almindelige legalitetsprincip, at en virksomhed i den offentlige forvaltning skal have hjemmel i lov eller anden anerkendt retskilde. Jo mere indgribende et indgreb er, desto mere sikker må hjemlen for indgrebet være.

8.3.2. Det følger af § 14 i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 16 af 8. november 2017 om støtte til børn, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at et anbragt barn ikke må have kontakt med bestemte personer, herunder forældremyndighedsindehaveren.

Efter § 6 i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 50 af 31. august 2021 om oprettelse og drift af døgninstitutioner for børn, kan en døgninstitution for børn fastsætte husregler, som skal være tilpasset døgninstitutionens formål og pædagogiske sigte og må ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for den daglige drift. Det følger hertil af bekendtgørelsens § 6, stk. 3, at en døgninstitution har mulighed

for i deres husregler at begrænse tidsrummet for, hvor besøgende må opholde sig på institutionen. Begrænsningen må dog ikke overskride, hvad der er nødvendigt for opretholdelse af ro og orden på døgninstitutionen jf. § 6, stk. 3, 2. pkt.

Som ovenfor nævnt, kan kommunalbestyrelsen i hjemkommunen efter magtanvendelsesloven § 18, stk. 1, træffe afgørelse om, at der uden rettens afgørelse kan ske magtanvendelse i form af kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med nærmere angivne personer uden for institutionen i en bestemt periode, hvis det er nødvendigt af hensyn til barnets sundhed og udvikling.

I lovbemærkningerne til magtanvendelseslovens § 18 er det anført, at institutionen eller opholdsstedet ikke selv kan indføre husregler, der kontrollerer barnets mulighed for kontakt med omverdenen, og at kontrol kun kan ske på baggrund af en afgørelse fra kommunalbestyrelsen i barnets hjemkommune.

Af punkt 16 i vejledningen til magtanvendelsesloven fremgår bl.a. følgende:

”I forbindelse med besøg kan anbringelsesstedet fastsætte rammerne herfor, f.eks. at børnene og de unge normalt ikke må have besøg i forbindelse med måltider og i skoletiden. Derudover kan anbringelsesstedet fastsætte regler for gæsternes ophold og færden på stedet. Anbringelsesstederne har imidlertid ikke kompetence til at afskære barnet eller den unge fra kontakt med netværket. Er der besøgende, der bryder stedets regler, skal anbringelsesstedet rette henvendelse til den anbringende kommune, der alene har kompetence til at træffe afgørelse om, hvem barnet eller den unge må have samvær med.”

Af vejledningens punkt 46, fremgår følgende:

”Barnet eller den unge har ret til samvær og kontakt med forældre og netværk, herunder søskende, bedsteforældre, øvrige familiemedlemmer, venner m.v. under anbringelsen uden for hjemmet.

Kommunalbestyrelsen skal under hensyntagen til barnets eller den unges bedste sørge for, at forbindelsen mellem barnet eller den unge og forældrene og netværket holdes ved lige. Ved tilrettelæggelsen af samværet, skal der lægges vægt på, at barnet eller den unge også på længere sigt har mulighed for at skabe og bevare nære relationer til forældre og netværket, jf. landstingsforordning om hjælp til børn og unge § 33.

Et anbringelsessteds regler om besøg, der generelt afskærer barnets eller den unges mulighed for at modtage besøg af slægtninge, venner eller kærester, er ikke i overensstemmelse med den sociale lovgivning.

Anbringelsesstedet kan dog i kraft af anstaltsforholdet fastsætte nærmere retningslinjer for den praktiske afvikling af besøget, f.eks. hvornår på dagen, der må modtages besøg. Ligeledes kan anbringelsesstedet bortvise personer, der i deres opførsel klart overskrider husreglerne. Anbringelsesstedet vil ligeledes i kraft af anstaltsforhold i enkeltstående situationer kunne forhindre samvær eller kontakt, hvis det er påkrævet af hensyn til orden og sikkerhed, f.eks. hvis de pårørende møder op i stærkt påvirket tilstand, jf. vejledningens punkt 16. Anbringelsesstedet kan dog ikke permanent træffe afgørelse om at afskære barnets eller den unges kontakt til specifikke personer i netværket.”

Efter min vurdering har institutionen ikke den fornødne hjemmel til at foretage en sådan begrænsning i beboernes besøgs-kreds, som det fremgår af institutionens husregler. Det er min forståelse, at målgruppen for ikke-sikret afdeling er anbragte i alderen 8-18 år, og at institutionen på tidspunktet for inspektion havde flere beboere i efterværn, hvorved beboerne er over 18 år.

Navnlig beboerne i efterværn, bliver derfor begrænset i at have besøg af jævnaldrende venner og bekendte, der ikke har en familierelation med beboeren.

Socialstyrelsen har i e-mail af 9. oktober 2025 som svar til udkast til inspektionsrapport bl.a. oplyst, at den fungerende forstander har foretaget ændringer i husregler ang. fastsat tidspunkt for at ringe samt besøgs-kontrol for beboere i efterværn.

Jeg har noteret mig det af Socialstyrelsen oplyste om, at den fungerende forstander har foretaget ændringer i husreglerne. Jeg foretager mig herefter ikke yderligere.

9. Samarbejde med kommunen

Jeg er under samtaler med nogle af beboernes pårørende blevet opmærksom på, at de pårørende ikke af kommunen var blevet informeret om deres børns anbringelsessted, og at forældrene derfor selv måtte tage kontakt til de relevante myndigheder for at få oplyst, hvor deres barn er anbragt og opholder sig.

Det er min forståelse, at den manglende kommunikation fra kommunernes side om et barns anbringelsessted har medført en unødvendig uvished for de pårørende.

Jeg har gjort de ansvarlige kommuner opmærksom på forholdet.

10. Brandøvelser

Ved min inspektion af Isikkivik i 2016 oplyste den daværende ledelse mig om, at institutionen endnu ikke havde afholdt en brand- og evakueringsøvelse.

Under min inspektion i september 2024 oplyste ledelsen mig, at en brand- og evakueringsøvelse stadig ikke var blevet gennemført.

Det var min forståelse, at ledelsen selv har forsøgt at etablere et samarbejde med en brandmand fra byen for at institutionen kan øve sig på deres eksisterende beredskabsplaner.

Socialstyrelsen har i e-mail af 9. oktober 2025 som svar til udkast til inspektionsrapport bl.a. oplyst, at den fungerende forstander sikrer, at der foretages brandøvelser snarest muligt i samarbejde med brandmyndighederne.

Jeg har noteret mig Socialstyrelsens oplysninger om, at den nye fungerende forstander vil sikre, at der foretages brandøvelser snarest muligt. Jeg anbefaler, at Isikkivik får fuldt op på dette samarbejde, og får etableret nogle tilbagevendende brand- og evakueringsøvelser for beboere og personale.

11. Undervisning

11.1. Forud for inspektionen modtog jeg et notat fra Isikkivik, hvori institutionen redegjorde for flere forhold, herunder beskrivelse af problematiske forhold på Isikkivik.

I notatet oplyste Isikkivik, at det på sikret afdeling er udfordrende for institutionen at sikre undervisning af de anbragte.

Af Tilsynsenhedens rapport for inspektion af Isikkivik i 2019, som jeg modtog forud for inspektionen, fremgår det, at Isikkivik har været i gang med at finde undervisningstilbud til de børn, der står uden undervisningstilbud. Derudover fremgår det, at de børn, der er under længere ophold i hytterne i fjorden, ikke modtager undervisning.

Ledelsen oplyste under inspektionen, at beboerne på ikke-sikret afdeling ikke går i skole, blandt andet på grund af, at flere beboere var blevet hjemsendt.

Forstanderen oplyste, at ledelsen er bekendt med undervisningspligten. Institutionen har i lang tid kæmpet for at få en lærer tilknyttet til Isikkivik. Inspektionsholdet forstod, at en af byens skoler har fået en ny skoleinspektør, som ønsker, at alle børn skal have undervisning. På baggrund heraf har skolen godkendt, at en af skolens lærere kan undervise på institutionen. Dette har dog indtil videre ikke medført nogen ændring, da ingen lærere har ønsket at forestå undervisning på Isikkivik.

Inspektionsholdet forstod på ledelsen, at det har været drøftet på Isikkivik selv at ansatte en lærer.

Socialstyrelsens repræsentant oplyste, at der generelt er store udfordringer på hele døgninstitutionsområdet i forhold til at sikre undervisning af alle børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Dette skyldes, at uddannede lærere, som forestår undervisning på en døgninstitution, ikke kan få det samme i løn som en uddannet lærer, som underviser på en folkeskole. Socialstyrelsens repræsentant oplyste i den forbindelse, at uddannede læreres forskellige aflønninger skyldes den måde, som overenskomsterne er konstrueret på.

Under samtalen med ledelsen forstod inspektionsholdet, at aflønningen for en uddannet lærer har afgørende betydning for muligheden for at få ansat en faguddannet lærer til at forestå undervisning på en døgninstitution. På baggrund af

overenskomsternes konstruering påvirker dette muligheden for at børn og unge på døgninstitutioner kan modtage undervisning.

Inspektionsholdet forstod på ledelsen, at der som sådan ikke er noget, som hindrer institutionen i at søge at ansætte en lærer til at undervise på institutionen, men at aflønningen har betydning for, hvorvidt det vil være muligt at få besat en stilling som lærer.

Inspektionsholdet forstod på Socialstyrelsens repræsentant, at døgninstitutionens samlede budget har betydning for, hvorvidt der er økonomi til at ansætte en lærer.

Inspektionsholdet forstod derudover, at socialstyrelsens repræsentant noterede sig spørgsmålet om undervisning i forhold til døgninstitutioner generelt, herunder at løsningsmuligheder skal undersøges nærmere.

Under inspektionen var det inspektionsholdets forståelse, at beboere på ikke-sikret afdeling ikke nødvendigvis vil komme til at modtage undervisning, så længe de opholder sig på afdelingen.

Tilsvarende var det inspektionsholdets forståelse, at børn og unge anbragt i projektanbringelser i fjorden ligeledes ikke modtager undervisning.

11.2. Inatsisartutlov nr. 15 af 3. december 2012 om folkeskolen med senere ændringer (herefter folkeskoleloven) indeholder i lovens kapitel 6 regler om blandt andet undervisningspligt.

Folkeskolelovens § 29 regulerer, hvem der er undervisningspligtig, mens lovens §§ 30 og 31 fastsætter regler om undervisningspligtens indhold og indtræden mv.

11.3. Folkeskoleloven fastsætter, at der gælder en undervisningspligt. Dette gælder også for beboere på Isikkivik.

Det er dog samtidig min forståelse, at de unge i stort omfang ikke modtager den lovpligtige undervisning. Dette gør sig efter min forståelse gældende både for børn og unge anbragt på døgninstitutioner, herunder på sikret afdeling, og for børn- og unge, der er anbragt i en midlertidig projektanbringelse i en hytte inde i fjorden.

Det er efter min opfattelse særdeles problematisk, hvis børn- og unge, der er anbragt ved det offentlige foranstaltning, ikke modtager den lovpligtige undervisning. Børnene er i offentlig varetægt, hvor de ikke rustes til at blive selvhjulpne, hvis de ikke modtager fornøden undervisning.

Jeg henstiller, at Isikkivik finder en løsning og sikrer, at anbragte børn- og unge på ikke-sikret afdeling modtager den fornødne undervisning.

Jeg har i tilslutning hertil besluttet at udskille spørgsmålet om undervisningspligt på døgninstitutionsområdet til behandling i en særskilt sag. Dette gælder både for manglende undervisning af børn og unge på døgninstitution, herunder børn- og unge anbragt på sikret afdeling, samt børn og unge anbragt i hytter inde i fjorden som led i en projektanbringelse.

Forholdet omtales derfor ikke yderligere i denne rapport.

12. Relationsarbejde og aktivitetstilbud

12.1. Ledelsen oplyste under inspektionen, at der på ikke-sikret afdeling tidligere har været gode relationer mellem medarbejdere og beboere, men at de gode relationer mellem de ansatte og beboerne ikke længere er til stede.

Ifølge ledelsen er relationerne til de unge blandt andet gået tabt, idet beboerne sover dagen lang og ofte kun er på institutionen for at spise. Som konsekvens heraf har medarbejderne til tider svært ved at komme i kontakt med beboerne og fastholde en dialog.

Samtidig blev det oplyst, at der er fokus på udfordringerne, og at ledelsen arbejder på at forbedre relationerne ved at ændre de pædagogiske metoder og måden medarbejderne kommunikerer med beboerne.

12.2. I forhold til aktivering af beboerne oplyste ledelsen, at personalet indledningsvist forsøger at lære beboerne at kende for at få afklaret beboernes interesser.

Ledelsen oplyste, at beboerne godt kan lide at male og tegne. Som oftest består aktiviteter af fodbold, maling og kortspil.

Ledelsen oplyste dig samtidig, at det har været vanskeligt at indgå i en dialog med beboerne og opstarte aktivitetstilbud, idet beboerne hurtigt mister interessen.

12.3. Det var inspektionsholdets forståelse, at medarbejderne gerne ville have et større samarbejde med beboerne og lave meningsfyldt aktivering. Det var dog samtidig inspektionsholdets forståelse, at beboernes skæve døgnrytme blandt andet påvirker medarbejdernes mulighed for at lave meningsfyldte aktiviteter, idet beboerne går sent i seng og stod sent op.

Socialstyrelsen har i e-mail af 9. oktober 2025 som svar til udkast til inspektionsrapport bl.a. oplyst, at der siden inspektionens gennemførelse er afviklet kurser i både "Fælles Faglighed" for nogle medarbejdere samt "Pædagogisk Faglighed" for alle medarbejdere ansat ved Isikkivik. Medarbejderne er således opkvalificeret indenfor emner som anerkendende pædagogik, relations arbejde og struktur. Socialstyrelsen oplyser derudover, at der også har været fokus på at styrke kommunikationen med beboerne og med beboernes familie og netværk samt Isu-maginninnermut Aqutsisoqarfik Socialstyrelsen mellem kollegaer og ledelsen. Socialstyrelsen har endeligt oplyst, at der er opfølgning på kurserne i december.

Jeg finder det bekymrende, at medarbejderne har mistet den gode relation til beboerne på afdelingen.

Jeg finder det tilsvarende bekymrende, at medarbejderne har vanskeligt ved at lave meningsfyldte aktiviteter med børnene.

Jeg tager til efterretning, at ledelsen er opmærksomme på problemet og er ved at genopbygge relationerne, ligesom jeg har noteret mig Socialstyrelsens svar til udkast til rapport. Jeg foretager herefter ikke yderligere.

13. Opfølgning

Jeg anmoder Isikkivik om at gøre medarbejderne, beboerne og de pårørende bekendt med denne rapport.

Jeg anmoder Isikkivik om at oplyse, hvad det, som jeg har anført under pkt. 11 i rapporten om undervisning af anbragte børn og unge på ikke-sikret afdeling, konkret giver Isikkivik anledning til. Jeg anmoder om, at Isikkivik sender oplysningerne gennem Socialstyrelsen, så Socialstyrelsen får lejlighed til at kommentere det, som institutionen anfører. Jeg har sendt en kopi af denne rapport til orientering til Socialstyrelsen.

Jeg bemærker derudover, at jeg som nævnt ovenfor under pkt. 11 har udskilt forholdet om undervisning på generelt niveau på hele døgninstitutionsområdet til en særskilt sag.

Denne rapport vil blive medtaget i min årsberetning for 2025 og offentliggjort på min hjemmeside, www.ombudsmand.gl.

Retsgrundlaget for inspektionen

Retsgrundlaget for ombudsmandens virksomhed fremgår af inatsisartutlov nr. 7 af 1. juni 2017 om Ombudsmanden for Inatsisartut (herefter ombudsmandsloven).

Ombudsmanden vælges af Inatsisartut, jf. ombudsmandslovens § 1, stk. 1, men er i udførelsen af sit hverv uafhængig af Inatsisartut, jf. ombudsmandslovens § 6, stk. 1. Ombudsmandens virksomhed omfatter bl.a. alle dele af den offentlige forvaltning under Grønlands Selvstyre og kommunerne, jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1, 1. pkt.

Ombudsmanden har til opgave at undersøge, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udførelsen af deres opgaver, jf. ombudsmandslovens § 19, stk. 1. Ombudsmanden kan fremsætte kritik, afgive henstillinger og i øvrigt fremsætte sin opfattelse af en sag, jf. ombudsmandslovens § 20.

Efter ombudsmandslovens § 16, 1. pkt., kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert andet tjenestested, der hører under ombudsmandens virksomhed. I forbindelse med sådan en undersøgelse kan ombudsmanden – ud over hvad der følger af ombudsmandslovens §§ 19 og 20 – bedømme forhold vedrørende en institutions indretning og drift samt forhold vedrørende behandlingen af og aktiviteterne for institutionens brugere ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter, jf. ombudsmandslovens § 16, 2. pkt.